

ВІДГУК

ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

кандидата наук з державного управління,

доцента **Неділько Роксолани Володимирівни**,

на дисертацію Головчак Марії Ігорівни

«Публічна політика реформування системи медсестринської освіти в Україні»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань *28 Публічне*

управління та адміністрування за спеціальністю *281 Публічне управління та*

адміністрування

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ОБРАНОЇ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З НАУКОВИМИ ПРОГРАМАМИ, ТЕМАМИ

У контексті процесів євроінтеграції та змін, що відбуваються у сфері охорони здоров'я, особливої уваги потребує реформування системи медсестринської освіти. Актуальність наукового дослідження визначається зростаючою потребою у висококваліфікованих медичних сестрах та братах у контексті глобальної пандемії COVID-19, російсько-української війни в Україні та невідповідністю сучасної системи медсестринської освіти у задоволенні цих потреб. Публічна політика у цій сфері стає ключовим інструментом, спрямованим на вдосконалення освітнього процесу, підвищення якості медичних послуг та адаптацію до європейських стандартів.

Необхідність зміни підходів до реформування системи медсестринської освіти обумовлена не лише потребою в чіткому визначенні та регулюванні медсестринської практики, але й в контексті підвищення якості медичної допомоги в цілому. Недостатній доступ до якісної медсестринської освіти, нестача кваліфікованих викладачів, застарілі освітні програми та обмежений доступ до сучасних методів навчання й оцінювання є серйозними проблемами, які вимагають негайного вирішення. Важливим науковим завданням є аналіз та вивчення факторів, які перешкоджають доступу до якісної освіти, виявлення причин нестачі кваліфікованих викладачів, проблем незалучення магістрів

медсестринства до роботи викладачами та вивчення можливостей модернізації освітніх програм і впровадження сучасних методів навчання.

Ураховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що тема дисертаційного дослідження М.І. Головчак «Публічна політика реформування системи медсестринської освіти в Україні» є своєчасною та зумовлена необхідністю створення доступної й високоякісної системи медсестринської освіти, яка відповідатиме потребам сучасного світу.

До того ж, дисертаційне дослідження відповідає науковому напрямку науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» «Розвиток смарт-спеціалізації «креативні індустрії» у Львівській області» (номер державної реєстрації: 0123U100401).

2. СТУПІНЬ ОБҐРУНТОВАНOSTІ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, СФОРМУЛЬОВАНИХ У ДИСЕРТАЦІЇ

Аналіз змісту дисертації та публікацій автора дозволяє стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, викладені в дисертаційній роботі, відрізняються високим рівнем обґрунтованості та достовірності. Це підтверджується глибоким та критичним аналізом фундаментальних наукових робіт, які стосуються проблем реформування системи медсестринської освіти.

Основні наукові положення, рекомендації, представлені у роботі, у достатній мірі обґрунтовані. Авторка використовує широкий спектр загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, а саме такі як: аналіз та синтез, порівняння, систематизації, системно-структурний аналіз, статистичний (кластерний аналіз, факторний аналіз), експертних оцінок, графічний метод, функціонального та логічного аналізу, що свідчить про ґрунтовність, методичну виваженість до проведення дослідження, глибоке вивчення проблеми.

Дисертанткою опрацьована та використана достатня інформаційна база. Наукові положення, висновки, рекомендації, відображені у дисертаційному дослідженні віддзеркалюють результати проведеної глибокої пошукової роботи, що дозволило Головчак М. І. досягти поставленої мети та завдань. Одержані

результати дисертаційної роботи вирізняються з-поміж існуючих розробленням теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні.

Зважаючи на викладене, можна зробити висновок про належний ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження Головчак М. І. на тему «Публічна політика реформування системи медсестринської освіти в Україні».

3. НАУКОВА НОВИЗНА ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Ознайомлення зі змістом дослідження Головчак М.І. дозволяє виділити декілька суттєвих елементів наукової новизни у сформульованих автором положеннях дисертаційної роботи, що роблять її значущою та важливою для реформування системи медсестринської освіти в Україні.

По-перше, авторкою розроблено чотиривимірну модель, яка враховує динаміку взаємодії між визначеними пріоритетними напрямками публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні та аналізує взаємозв'язки викладача зі студентом, адміністрацією, викладачем та закладами охорони здоров'я на основі виокремлених компонент підтримки, партнерства, співпраці, наставництва, відкритості, поваги, довіри, комунікації та саморозвитку, що забезпечуватиме комплексний підхід до розуміння і оптимізації взаємозв'язків у публічній політиці реформування системи медсестринської освіти, відображаючи потреби та вимоги сучасного суспільства.

По-друге, авторкою удосконалено методичний підхід до реформування системи медсестринської освіти і медсестринства в умовах невизначеності, який на відміну від існуючого зосереджується не лише на реагуванні на кризові ситуації, але й на превентивній функції, забезпечуючи гнучкість та адаптивність управлінських процесів, і дозволяє сформулювати рекомендації для ефективного антикризового управління.

По-третє, авторкою удосконалено модель публічної політики реформування системи медсестринської освіти, яка на відміну від існуючої,

передбачає конкретизацію та застосування інструментів участі громадськості у формуванні та реалізації політики, що сприятиме забезпеченню відкритості, прозорості та врахуванню інтересів стейкхолдерів у процесі реформування системи медсестринської освіти.

По-четверте, набув подальшого розвитку понятійно-категоріальний апарат публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні, зокрема, окреслено та уточнено підходи до визначення дефініцій таких понять, як «публічна політика», «публічна політика у сфері охорони здоров'я», «формування політики», «медсестринська практика», який на відміну від існуючих включає науковий підхід до трактування поняття «система медсестринської освіти» як комплексної структури навчання, спрямованої на підготовку висококваліфікованих фахівців, з метою забезпечення високого рівня знань, навичок та компетентностей у сфері догляду за пацієнтами й забезпечення їхнього фізичного та психологічного благополуччя.

По-п'яте, набула подальшого розвитку ієрархічна модель становлення та реформування медсестринської освіти в Україні, яка доводить, що медсестринська освіта в Україні зазнала значних перетворень, особливо після проголошення незалежності. Визначено та проаналізовано пріоритетні напрями публічної політики, які спрямовані на реформування системи медсестринської освіти в Україні, що дозволить сформулювати стратегічні завдання і перспективи реформування системи медсестринської освіти в Україні.

4. ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ, РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ВИСНОВКІВ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості покращення системи медсестринської освіти в Україні за рахунок впровадження рекомендацій, розроблених на основі власних наукових досліджень. Наукові рекомендації та висновки, отримані в дисертації, були враховані й використані КЗВО ЛОР «Львівська медична академія імені Андрія Крупинського» під час викладання дисциплін «Менеджмент та лідерство в медсестринстві» (освітньо-професійно програма «Сестринська справа» спеціальності 223 Медсестринство

першого (бакалаврського) рівня освіти. Тема 4. Функції управління. Управління конфліктами та стресами); «Основи психології та міжособового спілкування, медичної етики та деонтології» (освітньо-професійно програма «Сестринська справа» спеціальності 223 Медсестринство, освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр. Тема 5. Дослідження принципів і навичок міжособового спілкування та взаємин у колективі) (довідка від 03.06.2024 р. №01-35/491); Департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації у процесі формування окремих елементів стратегії розвитку освіти Львівської області з метою надання рекомендацій медсестринським закладам освіти щодо впровадження в українську систему медсестринської освіти стратегії сталого розвитку, яка включає впровадження комплексу заходів з екологічної стійкості та соціальної відповідальності з урахуванням міжнародного досвіду Польщі (довідка від 04.06.2024 р. №02-10/1235); ДУ «Науково-практичний медичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії Міністерства охорони здоров'я України» при організації професійно-орієнтованих тренінгів з розвитку комунікативної культури для медичних сестер (довідка від 04.06.2024 р. №499/24); Національним університетом «Львівська політехніка» в освітньому процесі впроваджено методико-прикладні положення щодо ефективного антикризового управління в закладах освіти (дисципліна «Аналіз ринку і кризовий менеджмент», тема 8 «Організація системи кризової комунікації в органах публічного управління та адміністрування»), неоінституціоналізму в публічній політиці сфери охорони здоров'я та його впливу на розвиток медсестринства (дисципліна «Інституційне забезпечення публічного управління та адміністрування», тема 1 «Формування інституційного середовища в Україні») (довідка від 29.05.2024 р. №67-01-956).

5. ПОВНОТА ВИКЛАДУ ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЇ В ОПУБЛІКОВАНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЯХ

У 15 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації. Загальний обсяг опублікованих праць – 6,75 друк. арк., з яких особисто авторці належить – 4,5 друк. арк. Зокрема, 6 статей у наукових

фахових виданнях України (з яких 6 – публікації у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних), 1 стаття у науковому виданні іншої держави, яке включене до міжнародних наукометричних баз даних: Index Copernicus International, BazTech, BazEkon, E-Journal Gateway, DOAJ, а також 8 тез і матеріалів доповідей за результатами участі у конференціях.

Опубліковані наукові праці в повній мірі відображають результати проведених досліджень та розкривають основні теоретичні положення і висновки, які були висунуті у дисертаційній роботі.

Отже, враховуючи вищенаведене, автор Марія Головчак має всі підстави для публічного захисту своєї дисертаційної роботи, оскільки її наукові публікації свідчать про відповідність основним положенням та висновкам дисертації, а також про її активну участь у науковому співтоваристві.

6. ДИСКУСІЙНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЇ

У цілому, відзначаючи високий науковий рівень виконаного дослідження та позитивні сторони поданої до захисту дисертації, водночас слід звернути увагу на окремі положення дисертаційної роботи, що мають дискусійний характер та спонукають висловити деякі зауваження та побажання.

1. Позитивною стороною дисертаційного дослідження є те, що представлена модель реформування системи медсестринської освіти через призму публічної політики (с. 42) дійсно підкреслює важливість співпраці між урядом та громадськістю. Вона чітко визначає переваги такого підходу й пропонує конкретні механізми залучення громадськості. Проте, для досягнення успіху необхідно було врахувати всі потенційні труднощі та розробити детальний план дій, який передбачає залучення широкого кола зацікавлених сторін.

2. Рекомендації, представлені на с. 71-72, є досить вичерпними та охоплюють широкий спектр аспектів реформування системи медсестринської освіти. Однак, для більш повного розуміння того, як такий кодекс може виглядати на практиці, було б доцільно додати хоча б один розділ або кілька

статей у якості прикладу. Це допоможе оцінити потенційні переваги та виклики при впровадженні таких змін.

3. Рис. 2.1 (с. 79) наочно демонструє розрив між теоретичною підготовкою та практичними навичками сучасних сестер та братів медичних. Цей розрив є наслідком недостатньої інтеграції освітнього процесу з реальними умовами роботи. Вважаємо, слід було додати, що одним із перспективних рішень цієї проблеми може бути впровадження дуальної системи освіти, про яку йде мова у підрозділі 3.2.

4. У підрозділі 3.3, було би корисно додати аспект повоєнного відновлення України в контексті дистанційного навчання, що дозволило би більш повно розкрити потенціал цієї технології.

5. На с. 179-181 доцільно би було розглянути тему державної підтримки особистих брендів викладачів з різних сторін і сформулювати більш зважені рекомендації щодо розвитку цієї сфери.

Загалом, вищезазначені зауваження жодним чином не применшують наукової та практичної цінності результатів дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

7. ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Представлена до захисту дисертаційна робота Головчак Марії Ігорівни «Публічна політика реформування системи медсестринської освіти в Україні» виконана на високому науково-теоретичному рівні, одержані автором в процесі дослідження результати характеризуються науковою новизною, мають теоретичну та практичну цінність. У дисертаційній роботі розв'язано актуальну наукову проблему щодо розроблення теоретичних положень та обґрунтування методико-прикладних рекомендацій щодо публічної політики реформування системи медсестринської освіти в Україні.

Дисертація є завершеною, самостійно виконаною науково-дослідною роботою, результатом якої є науково обґрунтовані положення, що мають теоретичне та практичне значення.

Порушень академічної доброчесності під час аналізу змісту дисертаційної роботи та результатів дослідження, які заявлені як такі, що мають наукову новизну, не виявлено.

Дисертаційна робота «Публічна політика реформування системи медсестринської освіти в Україні» відповідає всім вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор, Головач Марія Ігорівна, заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

к.держ.упр., доц.

завідувач кафедри внутрішньої медицини

та управління охороною здоров'я

КЗВО ЛОР «Львівська медична академія

імені Андрія Крупинського»

«14» серпня 2024 року

 Роксолана НЕДІЛЬКО

Підпис Неділько Р.В. засвідчую

Учений секретар Вченої ради Академії

 Галина ГЕРМАНОВИЧ

